

Työ- ja elinkeinoministeriö
Lausuntopalvelu.fi
kirjaamo@tem.fi

Lausuntopyyynnön diaarinumero: VN/22006

Lausunto koskien yritysten määräaikaista kustannustukea koskevan lain (508/2020) muuttamista

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoamme koskien yritysten määräaikaista kustannustukea koskevan lain (508/2020) muuttamista. Eesityksen tavoitteena on yritysten toiminnan jatkuvuuden tukeminen COVID-19 pandemian aikaansaamassa vaikeassa tilanteessa sekä konkurssiin ajautuvien yritysten määrän vähentäminen.

Palvelualojen työnantajat Palta ry kiittää mahdollisuudesta lausua aiheesta.

Määräaikaiselle kustannustuelle pikainen tarve palvelualoilla

Palvelualojen työnantajat Palta ry (jälj. Palta) tuoreen koronakyselyn mukaan riski konkurssiin tai yritystoiminnan lopettamiseen yli kaksinkertaistuu palveluyrityksissä, jos toinen aalto ja rajoitustoimet pahenevat kevään tasolle.

Kyselystämme ilmenee myös, että palveluyrityksistä joka kymmenes on vaarassa ajautua konkurssiin tai yritystoiminnan lopettamiseen seuraavien kolmen kuukauden sisällä. Mikäli toinen aalto pahenee ja rajoitustoimet tiukkenevat kevättä vastaavalle tasolle, osuus nousee jopa neljännekseen vastaajayrityksistä. Yli puolet vastaajista myös arvioi, että yrityksen liikevaihto saavuttaa kriisiä edeltävän tason aikaisintaan ensi vuonna.

Palta pitää lähtökohtaisesti perusteltuna, että nyt luodaan pikaisesti uusi kustannustuki yritysten tukemiseksi kriisin keskellä. On perusteltua myös, että Valtiokonttori toimii tässä tukimallissa edelleen kustannustuen valtionapuviranomaisena. Palvelualoilla on pikainen tarve määräaikaiselle kustannustuelle.

Pääosin uusi kustannustukimalli on rakennettu pääosin hyvin. Tukea voi saada kiinteiden kustannusten ohella myös palkkakustannuksiin. Tämä on tärkeää yritysten toiminnan ylläpitämisen näkökulmasta ja vastaa ainakin osin Paltan jo aikaisemmin esittämiin vaatimuksiin.

Palta korostaa, että tuen tulee olla mahdollisimman pikaisesti haettavissa vielä tämän vuoden puolella, ja hakuprosessin tulee olla edelleen vahvasti automatisoitua käsittelyaikojen nopeuttamiseksi. Hakuvaiheessa on kuitenkin tärkeää mahdollistaa ennaltamääritellysti rajattua harkinnanvaraisuutta hakemuksiin, jotka eivät täytä jokaista hakukriteeriä, mutta voivat osoittaa liiketoiminnan kärsineen merkittävästi pandemiasta johtuen.

Palta esittää, että pahimmin koronakriisistä kärsineiden toimialojen (esim. liikevaihdon lasku 25%) yrityksille sovelletaan pienempää omavastuuta (esim. puolet nyt esitetystä 30 %) kuin muissa tapauksissa.

Kustannustuessa, kuten muissakin yhteiskunnan yritystoiminnan tukijärjestelmissä, on tärkeää varmistaa kilpailuneutraliteetin toteutuminen erityisesti samalla toimialalla toimivien yritysten osalta.

Palta korostaa, että tämän tukimallin tulee ennen kaikkea olla luonteeltaan kriisituki, jolla varmistetaan Covid19-pandemian vuoksi vaikeuksiin joutuneiden, mutta elinkelpoisten yritysten kykyä selvitä yli koronakriisin.

Tukijakson ajankohta

Ehdotuksen mukaan uuden kustannustuen tukikausi on jatkoa edelliselle tukikaudelle ja se pyritään ajoittamaan aikakaudelle, jolloin yritysten tuen tarve on suurin COVID19-pandemian aiheuttaman liikevaihdon laskun vuoksi ja tuen määräyksessä tarvittavat yritysten liikevaihtotiedot ovat käytettävissä.

Paltan edustamilla toimialoilla liiketoiminta on kärsinyt eniten kuljetus- ja varastointialalla, jonka liikevaihto on jäänyt kriisin alettua neljänneksen vuodentakaisesta alemmalle tasolle erityisesti henkilöliikenteen ahdingosta johtuen. Myös viihde- ja virkistyspalveluissa, joiden liikevaihto romahti keväällä yli 40 prosenttia, toipuminen on ollut vaatimatonta. Elokuussa, koronaepidemian toisen aallon vasta nostaessa päätään, alan liikevaihto jäi 23 prosenttia vuodentakaisesta. Tartuntatilanteen heikentyessä monien henkilökohtaisten palveluiden näkymät synkkenevät entisestään.

Palta esittää, että tukijakso olisi yrityksen itsensä päätettävissä. Tämä poistaisi kaavamaisuutta, joka oli yksi kustannustuki I:n heikkouksista ja lisäisi yrityskohtaisuutta sekä tasapuolisuutta. Jos tähän yrityskohtaisesti päätettävään tukijaksoon ei päästä, niin silloin tulisi tarkastella syksyn osalta mahdollisimman myöhäisiä kuukausia, koska toisen aallon vaikutukset näkyvät joka tapauksessa viiveellä monien yritysten liikevaihdossa.

Liikevaihdon vertailuajanjakso

Ehdotuksen mukaisesti uuden kustannustuen liikevaihdon vertailujakso olisi tukikautta vastaava ajankohta 2019, ja 1.5.2019 tai sen jälkeen perustetuille yrityksille vertailujakso olisi 1.1.-28.2.2020. Kustannustuki II tukikausi alkaisi aikaisintaan 1.6.2020 ja vastaavasti liikevaihdon vertailukausi alkaisi vastaavasti aikaisintaan 1.6.2019.

Palta kannattaa ajatusta, että vertailuajanjakso tulisi olla vuoden takainen (eli vuosi 2019), jolloin varmistetaan myös muun muassa eri toimialojen sesonkiluonteisuuden vertailtavuus.

Kustannustuen myöntämisen liikevaihtoraja

Kustannustuki I:ssä tukea voitiin myöntää yritykselle, jonka liikevaihto 4 kuukauden vertailujaksolla oli vähintään 20 000 €. Nyt ehdotuksessa esitetään, että liikevaihdon

minimiraja poistettaisiin kokonaan, jotta tuki saataisiin kohdistumaan aiempaa paremmin myös pienille yrityksille.

Palta pitää ehdotettua liikevaihdon alarajakriteerin poistoa perusteltuna.

Kustannustuen kohdentaminen toimialan mukaan eniten koronaepidemiasta kärsineille aloille

Ehdotuksessa esitetään, että toimialarajausta käytettäisiin myös kustannustuki II:ssa, mutta sääntelyä tarkennettaisiin siltä osin, kun yritys osoittaa erityisen painavia syitä sille, miksi sen liikevaihto on laskenut tukikaudella nimenomaan Covid-19 pandemiasta johtuvista syistä.

Palta ei kannata toimialarajoihin liittyvän tarkastelutavan poistoa. Katsomme, että jos toimialarajat poistettaisiin, pitäisi kehittää jokin muu ratkaisu, millä erotellaan Covid19-tilanteesta kärsineet, ja miten saadaan tuet kohdistumaan edelleen niin, että kilpailuneutraalisuus varmistuu.

Tärkeää on kuitenkin varmistaa kustannustuki I:stä paremmin se, että tuen piiriin on mahdollista päästä harkinnanvaraisen prosessin kautta yrityksen osoittamalla erityisperusteilla tilanteessa, jossa kaikki kriteerit (kuten esim. toimialakriteeri) eivät täyty. Näin vältetään kohtuuttomuudet sekä saadaan kohdennettua tukea varmemmin juuri pandemiasta kärsineille yrityksille.

Tuen määrittämisessä huomioitavien kiinteiden kustannusten rajaus

Ehdotuksessa esitetään, että laajennettaisiin kiinteisiin kustannuksiin luettavia vaikeasti sopeutettavia kustannuksia. Kustannustuki I:n kokemusten perusteella edellä mainittu kustannusten rajaus on sulkenut osan yrityksiä (mm. tapahtuma-alan yrityksiä, matkatoimistoja ja taksiryttäjiä) kustannustuen ulkopuolelle. Muutoslain tavoitteena on jatkohaussa kohdentaa kustannustuki kattavammin koronasta eniten kärsineille yrityksille. Tukea ei jatkossakaan voisi hakea kustannuksiin, joihin on aikaisemmin myönnetty kustannustukea.

Palta katsoo, että tuen piiriin tulisi lisätä yrityksen liiketoiminnan jatkamisen kannalta välttämättömiä kustannuksia, kuten yrityksen toiminnan kannalta kriittiset työvoimakulut ml. vuokratyö, työterveyshuolto, puhelin- tai nettiliittymästä syntyvät kustannukset, kirjanpitokulut ja muut hallintokulut, sekä muutkin vakuutuslukulut kuin vain kiinteistöön liittyvät vakuutukset.

Kustannustuen enimmäismäärä ja yhteensovittaminen

Ehdotuksessa esitetään, että 500 000 euron enimmäismäärä yritystä ja tukikautta kohden säilytettäisiin, kuitenkin niin, että EU:n tilapäisten valtiontukisääntöjen mukaisten COVID19-tukien yhteismäärä ei ylitä 800 000 euron enimmäismäärää yritystä kohden.

Palta katsoo, että tuen määrän alaraja voidaan pitää 2000 eurossa. Tuen alarajan kohdalla tulisi kuitenkin varmistaa, että alle 2000 euron hakumahdollisuus säilytetään myös yksinkertaisena ja helppona yhden luukun periaatteella. Koska

valtioneukisäännökset mahdollistaisivat ehdotettua 500 000 euroa suuremman yritysکوhtaisen tuen, myös Suomen tulisi ottaa käyttöön isompi tukimäärä, jotta taattaisiin tasavertaisempi kohtelu suomalaisille yrityksille. Yrityskohtainen tuki tulisi olla siten vähintään 800 000 euroa.

Palta esittää, että pahiten kärsineille aloille, joissa toimialakohtainen liikevaihto on pienentynyt merkittävästi, omavastuuosuuden tulee olla esimerkiksi vain puolet nykyisestä 30 prosentista. Tällä saataisiin kohdennettua tukea vielä voimakkaammin eniten kriisistä kärsiville yrityksille. Toimialakohtaisen liikevaihdon olisi tällöin pitänyt laskea esimerkiksi yli 25 prosenttia.

Palta yhtyy Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n lausuntoon aiheesta.

Tatu Rauhamäki
Johtaja, elinkeinopolitiikka

Tuomas Ylitalo
Asiantuntija, elinkeinopolitiikka

Palvelualojen työnantajat PALTA ry on uuden työn, digimurroksen ja tulevaisuuden työmarkkinoiden suunnannäyttäjä. Yhä nopeammin muuttuvassa maailmassa yhdistämme faktat, työmarkkinaosaamisen sekä vaikuttamisen taidot palvelutalouden ja Suomen parhaaksi. Palta on EK:n toiseksi suurin jäsenliitto ja edustamme yli 2 000 palvelualoilla toimivaa jäsentämme.